

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

GÜZEL SANATLAR LİSESİ

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ

11 ve 12. Sınıflar Öğretim Programı

2022

İÇİNDEKİLER

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI	3
1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI	3
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	3
1.2.1. Değerlerimiz	4
1.2.2. Yetkinlikler	4
1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	5
1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	6
2. TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI.....	7
2.1. TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI	7
2.2. TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİNE ÖZGÜ BECERİLER	8
2.3. TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	8
2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU	9
3. TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI.....	10
3.1. KAZANIMLARIN YAPISI	10
3.2. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	11
11. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	12
12. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	18

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim; bilgi üretebilen ve bu bilgiyi hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünelebilen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkıda bulunabilen bir bireyi tanımlamaktadır. Öğretim programları; bu niteliklere sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek şekilde salt bilgi aktarmaktan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanım ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Bu kazanım ve açıklamalar ile öğrenme çıktıları ilgili disiplinin yetkin, güncel ve geçerli olduğunu; eğitim öğretim sürecinin hayatla doğrudan ilişkili şekilde tasarlandığını gösterir niteliktedir. Bu kazanımlar ve bu kazanımların sınırlarını belirleyen açıklamalar; sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çerçevesinde bütünlüğe ulaşmış bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimini tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde (TYÇ) ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzeydeki beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, TYÇ'de ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzeydeki beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, bir mesleğe ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünlüğe ulaşmış bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar, öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışlar arasındaki bütünlüğü sağlamaktadır. Değerlerimiz, toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlara aktarılacak öz mirasımızdır.

Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkıda bulunmasını sağlayan eyleme dayalı becerilerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori ve pratik bütünlüğünü sağlayan asli parçamızı oluşturmaktadır. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızidir ve bu sebeple sürekli gözden geçirmelerle güncellenerek yenilenmektedir.

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde bulunmakta, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatın rutin akışında karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceği, değerlerini benimseyen ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlara bağlıdır. Bundan dolayı eğitim sistemimiz, her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırmayı amaçlamaktadır. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarıya odaklanan, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Asli görevi temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmektir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi, değerleri kazandırma işlevini eğitim programlarını da kapsayan eğitim ortamıyla yerine getirir. Eğitim programı; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Bu anlayışla değerlerimiz öğretim programlarında ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına hem ilişkili olduğu alt değerlerle hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler TYÇ'de belirlenmiştir. TYÇ, sekiz anahtar yetkinlik belirlemede ve bunları aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1. Ana dilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme, yorumlama (dinleme, konuşma, okuma, yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev, eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmadır.

2. Yabancı dillerde iletişim: Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim ve öğretim, iş yeri, ev, eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürler arası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları bireyin yeterlilik seviyesi, sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak farklı diller arasında değişiklik gösterecektir.

3. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik,

algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4. Dijital yetkinlik: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsamaktadır. Söz konusu yetkinlik; bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

5. Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme; bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

6. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Kişisel, kişiler arası ve kültürler arası yetkinlikleri içermektedir. Bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân sağlayacak, gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiyle, demokratik ve aktif katılım kararlılığıyla medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

7. İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade etmektedir. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil, işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında da desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olmayı ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.

8. Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Her birey birbirinden farklı kişisel özelliklere sahiptir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart” olması insan doğasına tersdir. Dolayısıyla ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme ve değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir yaklaşım değildir. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarında değil, eğitim uygulayıcılarında ve öğretmenlerde. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, bu çalışmalarda kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılabilecek ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.

3. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil, izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklardan dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencilerin akademik gelişimi tek bir yöntem veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla eğitimde sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme ve değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programları geliştirilirken insanın çok yönlü gelişim özelliklerine dair bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi gözetilen bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insanın gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında bireylerin yaş dönemlerine dair gelişim özellikleri gözetilerek destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürer fakat tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evrelerin başlangıç ve bitişleri de homojen değildir. Programlar bunu olabildiğince göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaç ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi belirli yönelimlerle karakterize edilir. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardıllığı noktasında dikkate alınmış hem de derslerin sınıf düzeyinde dağılımı ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden öğrencinin edindiği bir kazanımın, onun gelişiminde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate almaları beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içinde farklı özelliklere sahiptir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu evreler gelişim açısından riskli ve kritiktir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencilerin durumuna daha duyarlı davranması beklenir.

2. TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Türk Halk Müziği Teori ve Uygulaması Dersi Öğretim Programı içeriğinde, Türk halk müziğinin genel tanımları ve tarihsel gelişimi ile Türk halk müziği derleme çalışmalarına yer verilmiş, Cumhuriyet Dönemi itibarıyla başlayan derleme çalışmalarının gelişimine değinilerek başlıca kurumlar ve araştırmacıların incelenmesi öngörülmüştür. Genel folklor bilgisi ile tarihsel ve kültürel kazanımların sosyal bilimlerle ilgili teorik yaklaşımlarının, Türk halk müziği çalışmalarıyla olan ilişkilerinin araştırılmasına, Türk halk müziğinin yayıldığı alanlar ve bölgelerden geleneksel ezgi örneklerinin dinlenerek eserlerin makam değerleriyle incelenmesine ve seslendirme çalışmalarına çalma, söyleme şeklinde yer verilmiştir. Geçmişten günümüze kadar Türk halk müziğinde geçen ezgi yapılarının incelenmesi ile türkü ve uzun havaların makamsal dizilerle ilişkilendirme çalışmalarına da ayrıca yer verilmiştir. Türk halk müziğinin günümüzde kullanılan usullerinin, örnek türkü incelemeleri ve dinlemelerle, teoriden pratiğe geçiş çalışmaları düzenlenmiştir. Makamsal dizilerin Türk halk müziğinde kullanılan perde yapısıyla karşılaştırılmalı olarak incelenmesi ile örnek türkü inceleme, dinleme ve seslendirme çalışmaları tasarlanmıştır. Türk halk müziğinde kullanılan başlıca makam dizilerinde türkülerin incelenmesine yer verilmiştir. Türk Halk Müziği Teori ve Uygulaması Dersi Öğretim Programı Türk halk müziğinde kullanılan basit, bileşik, karma usullerin incelenmesi ve eser üzerinde analizi ile Türk halk müziğinde türler ve biçimler; Maya, Bozlak, Gurbet Havası, Yol Havası, Barak Havası gibi başlıklarda ezgi örneklerini inceleyerek dinleme, söyleme ve çalma uygulamalarından meydana gelmiştir.

2.1. TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI

Bu programla öğrencilerin aşağıda belirtilen amaçlara ulaşmaları beklenmektedir:

- Türk halk müziğinin genel tanımları ve tarihsel gelişimi ile Türk halk müziği derleme çalışmalarına dair bakış açısı kazanmaları
- Cumhuriyet Dönemi itibarıyla başlayan Türk halk müziği derleme çalışmaları ve araştırmacıları hakkında bilgi sahibi olmaları
- Türk halk müziğinin genel folklor bilgisi ve diğer yardımcı disiplinlerle olan ilişkisi hakkında bilgi sahibi olmaları
- Türk halk müziğinin yayıldığı alanlar hakkında bilgi sahibi olmaları
- Türk halk müziğinde kullanılan makamlar ve dizileri hakkında bilgi sahibi olmaları ve seslendirebilmeleri
- Türk halk müziğinde kullanılan usuller hakkında bilgi sahibi olmaları ve seslendirebilmeleri
- Türk halk müziği türleri, biçimlerinin karakteristik özelliklerini açıklayabilmeleri
- Geleneklerini bilerek geleceğe bakmaları, geleneğe ilişkin yüksek bir farkındalıkla teknolojinin imkânlarını kullanarak musiki kültürüne hizmet etmeleri

2.2. TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİNE ÖZGÜ BECERİLER

Türk Halk Müziği Teori ve Uygulaması Dersi Öğretim Programı ile ulaşılabilecek beklenen alana özgü beceriler şunlardır:

- Yöresel üslup ve özelliklere dayalı olarak grupla çalışma etkinliklerine uyum sağlama
- Geleneksel icra özelliklerine göre müziksel okuma, yazma, söz ve ezgi oluşturma
- Geleneksel icra özelliklerine göre çalgısıyla etüt çalışmaları yapma
- Geleneksel makam, usul, ölçü ve dikte çalışmalarında Türk halk müziği ritim çalgılarıyla ritimsel yazma çalışmalarını algılama
- Türk halk müziği ses sistemi ve perde yapısına göre kullanacağı çalgıyı akort etme
- Türk halk müziğinin tarihsel gelişimini araştırma, inceleme, etkinliklerde gönüllü olma ve yer alma
- Türkülerin hikâyelerini araştırma, inceleme, okuma ve canlandırma

2.3. TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- Öğretmen; öğrencilere millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler bakımından destek olmalıdır.
- Öğretmen; öğrencilere demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır.
- Programın uygulamasında temel becerilere ait kazanımlar performansa dayalı ölçme ve değerlendirme ile uygulama aşamaları bütünsel bir bakış açısı ile değerlendirilmelidir.
- Programın uygulanmasında öğrencilerin bireysel ve kültürel farklılıkları dikkate alınmalıdır.
- Programın uygulamasında manevi ve kültürel değerlerimizi içeren etkinlikler düzenlenirken evrensel değerler Türk halk müziğiyle karşılaştırılmalı; sunum, konferans, konser ve dinletilere yer verilmelidir.
- Programın uygulamasında temel becerilerde bireysel gelişim esas alınarak öğrencilerin özgün çalışma ve etkinlikler yapmalarına fırsat verilmeli, öğrenciler özendirilmelidir.
- Programın uygulamasında dönem sonu ve yıl sonu faaliyetlerinde; işlenen ünite ve konuları içeren oturum, münazara, panel, konferans, konser, dinleti ve yarışmalar düzenlenerek öğrenciler aktif hâle getirilmelidir.
- Programın uygulamasında öğrencilerin Türk halk müziğinin tarihsel gelişim evrelerindeki önemli şahsiyetlerin ve halk ozanlarının öz geçmişlerini araştırılmaları, adlarına düzenlenen etkinlik ve anma programlarına katılmaları teşvik edilmelidir.
- Programda yer alan becerilerin gerçekleşmesinde müzik teknolojilerinden yararlanılmalıdır. Bu faaliyetler diğer zümre öğretmenleriyle eş güdümlü bir şekilde yürütülmelidir.
- Öğrencilerden her sınıf seviyesinde türkü, şarkı, solfej, ritimsel okuma gibi etkinliklerden eşit olarak en az beş, en fazla on eser seslendirmeleri istenmelidir.
- Çalgı eğitiminin zihinsel ve bedensel gelişime katkıda bulunduğu bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bu nedenle programın uygulanmasında bağlama kullanılmalıdır.

2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU

11. SINIF			
ÜNİTE	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
TÜRK HALK MÜZİĞİ	5	10	6
TÜRKÜ	4	10	6
USUL VE ÖLÇÜ	25	26	27
MAKAMSAL MÜZİK-I	33	32	33
MÜZİKSEL OKUMA VE SÖYLEME-I	18	15	14
MÜZİKSEL YAZMA VE ÇALMA-I	18	15	14
TOPLAM	103	108	100

12. SINIF			
ÜNİTE	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
UZUN HAVALAR	15	12	14
DİNÎ TÜRLER	8	10	9
USUL VE ÖLÇÜ	12	14	11
MAKAMSAL MÜZİK-II	24	24	22
MÜZİKSEL OKUMA VE SÖYLEME-II	18	24	22
MÜZİKSEL YAZMA VE ÇALMA-II	18	24	22
TOPLAM	95	108	100

3. TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

3.1. KAZANIMLARIN YAPISI

Programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda 11. sınıf düzeyinde altı, 12. sınıf düzeyinde altı ünite bulunmaktadır. Kazanımlar; sınıf düzeyi, ünite numarası, konu numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımlara ilişkin açıklamalar, sınırlamalar veya uyarılar kazanımı takip eden satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir. Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir:

Şekil 1. Kazanımların Yapısı

3.2. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

11. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

11.1. TÜRK HALK MÜZİĞİ

11.1.1. Türk Halk Müziğine Giriş

Konu Açıklaması: Ahmet Adnan Saygun, Halil Bedîf Yönetken, Nida Tüfekçi ve Muzaffer Sarısözen'in yapmış olduğu derleme çalışmaları hakkında bilgi verilir.

11.1.1.1. Türk halk müziğinin tarihsel gelişim evrelerini ifade eder.

Türk halk müziğinin geleneksel, makamsal, yöresel ve anonim özelliklerine göre (okuma, yazma, çalma, söyleme ve canlandırma) tarihsel gelişim evreleri açıklanır.

11.1.1.2. Türk halk müziğinin kültürel özelliklerini tarihsel gelişim evrelerine göre açıklar.

11.1.2. Serbest/Karma Ritimli Ezgiler

11.1.2.1. Süreklilik gösteren ritimli, sözlü eserleri fark eder.

11.1.2.2. Serbest ritimli çalgısal ezgilere örnek verir.

11.1.2.3. Süreklilik gösteren ve serbest ritimli ezgileri ayırt eder.

11.2. TÜRKÜ

11.2.1. Türkünün Tanımı, Özellikleri ve Türleri

11.2.1.1. Türkü sözcüğünü kavramsal olarak ifade eder.

11.2.1.2. Türkünün tarihsel gelişimi ile özelliklerini biçim/biçem olarak açıklar.

a) Türkülerin form yapısı ve dizi özellikleri biçim olarak ifade edilir.

b) Türkülerin geleneksel üslup, üslup, icra ve makam özellikleri biçem olarak ifade edilir.

11.2.2. Yapılarına Göre Türküler

11.2.2.1. Türküleri yapısal özelliklerine göre ayırt eder.

a) Basit usul ve ölçülerdeki türküler hakkında bilgi verilir.

b) Karma usul ve ölçülerdeki türküler hakkında bilgi verilir.

11.2.3. Konularına Göre Türküler

Konu Açıklaması: Kahramanlık türküleri, gurbet türküleri ve meslek türkülerine yer verilir.

11.2.3.1. Türküleri konu, hikâye ve derleme zamanlarına göre sınıflandırır.

11.3. USUL VE ÖLÇÜ

11.3.1. Usul Kavramını Oluşturan Unsurlar

11.3.1.1. Nota değerlerini açıklar.

11.3.1.2. Sus değerlerini açıklar.

11.3.1.3. Usul kavramını ifade eder.

11.3.1.4. Ölçü kavramını ifade eder.

11.3.1.5. Ritim kalıplarından oluşan düzüm kavramını örneklerle gösterir.

11.3.2. İki Zamanlı Usul (Nîm Sofyan)

- 11.3.2.1. İki zamanlı usulü açıklar.
- 11.3.2.2. İki zamanlı usulü okur.
- 11.3.2.3. İki zamanlı usulü yazar.
- 11.3.2.4. İki zamanlı usulün vuruş biçimlerini uygular.

11.3.3. Üç Zamanlı Usul (Semâi)

- 11.3.3.1. Üç zamanlı usulü açıklar.
- 11.3.3.2. Üç zamanlı usulü okur.
- 11.3.3.3. Üç zamanlı usulü yazar.
- 11.3.3.4. Üç zamanlı usulün vuruş biçimlerini uygular.

11.3.4. Dört Zamanlı Usul (Sofyan)

- 11.3.4.1. Dört zamanlı usulü açıklar.
- 11.3.4.2. Dört zamanlı usulü okur.
- 11.3.4.3. Dört zamanlı usulü yazar.
- 11.3.4.4. Dört zamanlı usulün vuruş biçimlerini uygular.

11.3.5. Birleşik Beşli (Türk Aksağı)

- 11.3.5.1. Birleşik beş zamanlı usulü açıklar.
- 11.3.5.2. Birleşik beş zamanlı usulü okur.
- 11.3.5.3. Birleşik beş zamanlı usulü yazar.
- 11.3.5.4. Birleşik beş zamanlı usulün vuruş biçimlerini uygular.

11.3.6. Birleşik Altılı (Yürük Semâi)

- 11.3.6.1. Birleşik altı zamanlı usulü açıklar.
- 11.3.6.2. Birleşik altı zamanlı usulü okur.
- 11.3.6.3. Birleşik altı zamanlı usulü yazar.
- 11.3.6.4. Birleşik altılı usulün vuruş biçimlerini uygular.

11.4. MAKAMSAL MÜZİK-I

11.4.1. Türk Müziği Ses Sisteminde Aralık Kavramı

- 11.4.1.1. Türk müziğinde kullanılan ikili aralıkları açıklar.

Türk müziğinde kullanılan ikili aralıklar (tanîni ve bakiye), halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

- 11.4.1.2. Türk müziğinde kullanılan diğer aralıkları ayırt eder.

Üçlü, dördü, beşli, altılı, yedili ve sekizli aralıklar halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

11.4.2. Türk Müziğinde Makamsal Dizi Oluşturmaya Yarayan Özel Dörtlüler

11.4.2.1. Makamsal dizi oluşturmaya yarayan özel dörtlüleri ayırt eder.

a) *Makamları oluşturan dörtlüler aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre de açıklanır.*

b) *Çârgâh, bûselik, kürdî, rast, uşşak ve hicaz dörtlüleri üzerinde durulur.*

11.4.3. Türk Müziğinde Makamsal Dizi Oluşturmaya Yarayan Özel Beşliler

11.4.3.1. Makamsal dizi oluşturmaya yarayan özel beşlileri ayırt eder.

Çârgâh, bûselik, kürdî, rast, uşşak, hicaz dörtlü ve beşlileri aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre de vurgulanır.

11.4.4. Türk Müziğinde Makam Kavramı

Konu Açıklaması: Türk halk müziğinde kullanılan Âzerî, Zeybek, Sürmeli, Karadeniz, Konya, Karşılama, Teke tavırlarına uygun ezgiler oluşturulur ve bu ezgilerin dikte, okuma, yazma, çalma, söyleme uygulamaları yapılır.

11.4.4.1. Makam kavramını ifade eder.

11.4.4.2. Türk müziğindeki makam kavramını birleşenleriyle açıklar.

Durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden kavramları tanımlanır ancak bazı durumlarda bunların halk ezgilerinde farklı uygulamaları olabileceği belirtilir.

11.4.4.3. Basit makamların oluşumunu ifade eder.

11.4.4.4. Şed makamların oluşumunu ifade eder.

11.4.4.5. Bileşik makamların oluşumunu ifade eder.

11.4.5. Çârgâh Makamı

Konu Açıklaması: Makamın dizisi halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

11.4.5.1. Çârgâh makamının dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

11.4.5.2. Çârgâh makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

11.4.5.3. Çârgâh makamının özelliklerini açıklar.

Makamın durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri belirtilir.

11.4.5.4. Çârgâh makamındaki eserleri ayırt eder.

11.4.6. Bûselik Makamı

Konu Açıklaması: Makamın dizisi halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

11.4.6.1. Bûselik makamının dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

11.4.6.2. Bûselik makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

11.4.6.3. Bûselik makamının özelliklerini açıklar.

Makamın durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri belirtilir.

11.4.6.4. Bûselik makamındaki eserleri ayırt eder.

11.4.7. Kürdî Makamı

Konu Açıklaması: Makamın dizisi halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

11.4.7.1. Kürdî makamının dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

11.4.7.2. Kürdî makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

11.4.7.3. Kürdî makamının özelliklerini açıklar.

Makamın durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri belirtilir.

11.4.7.4. Kürdî makamındaki eserleri ayırt eder.

11.4.8. Rast Makamı

Konu Açıklaması: Makamın dizisi halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

11.4.8.1. Rast makamının dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

11.4.8.2. Rast makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

11.4.8.3. Rast makamının özelliklerini açıklar.

Makamın durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri belirtilir.

11.4.8.4. Rast makamındaki eserleri ayırt eder.

11.4.9. Segâh Makamı

Konu Açıklaması: Makamın dizisi halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

11.4.9.1. Segâh makamının dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

11.4.9.2. Segâh makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

11.4.9.3. Segâh makamının özelliklerini açıklar.

Makamın durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri belirtilir.

11.4.9.4. Segâh makamındaki eserleri ayırt eder.

11.4.10. Hüseyinî Makamı

Konu Açıklaması: Makamın dizisi halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

11.4.10.1. Hüseyinî makamını ve hüseyinî ayağının oluşumunu ifade eder.

11.4.10.2. Hüseyinî makamını oluşturan beşli ve dörtlüleri ifade eder.

11.4.10.3. Hüseyinî makamının özelliklerini açıklar.

Makamın durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri belirtilir.

11.4.10.4. Hüseyinî makamındaki eserleri ayırt eder.

11.5. MÜZİKSEL OKUMA VE SÖYLEME-I

Ünite Açıklaması: Makam çalışmaları halk müziği perde sistemine göre yapılır, solfejlerin öğrenci seviyesine uygun olmasına dikkat edilir.

11.5.1. Çârgâh Makamında Müziksel Okuma ve Söyleme

11.5.1.1. Çârgâh makamı dizisini seslendirir.

11.5.1.2. Çârgâh makamı dizisinde yazılmış solfejleri okur.

11.5.1.3. Çârgâh makamı dizisinde yazılmış solfejleri söyler.

Çârgâh makamı dizisinde deşifre çalışmalarıyla birlikte ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

11.5.2. Bûselik Makamında Müziksel Okuma ve Söyleme

11.5.2.1. Bûselik makamı dizisini seslendirir.

11.5.2.2. Bûselik makamı dizisinde yazılmış solfejleri okur.

11.5.2.3. Bûselik makamı dizisinde yazılmış solfejleri söyler.

Bûselik makamı dizisinde deşifre çalışmalarıyla birlikte ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

11.5.3. Kürdî Makamında Müziksel Okuma ve Söyleme

11.5.3.1. Kürdî makamı dizisini seslendirir.

11.5.3.2. Kürdî makamı dizisinde yazılmış solfejleri okur.

11.5.3.3. Kürdî makamı dizisinde yazılmış solfejleri söyler.

Kürdî makamı dizisinde deşifre çalışmalarıyla birlikte ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

11.5.4. Rast Makamında Müziksel Okuma ve Söyleme

11.5.4.1. Rast makamı dizisini seslendirir.

11.5.4.2. Rast makamı dizisinde yazılmış solfejleri okur.

11.5.4.3. Rast makamı dizisinde yazılmış solfejleri söyler.

Rast makamı dizisinde deşifre çalışmalarıyla birlikte ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

11.5.5. Segâh Makamında Müziksel Okuma ve Söyleme

11.5.5.1. Segâh makamı dizisini seslendirir.

11.5.5.2. Segâh makamı dizisinde yazılmış solfejleri okur.

11.5.5.3. Segâh makamı dizisinde yazılmış solfejleri söyler.

Segâh makamı dizisinde deşifre çalışmalarıyla birlikte ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

11.5.6. Hüseyinî Makamında Müziksel Okuma ve Söyleme

11.5.6.1. Hüseyinî makamı dizisini seslendirir.

11.5.6.2. Hüseyinî makamı dizisinde yazılmış solfejleri okur.

11.5.6.3. Hüseyinî makamı dizisinde yazılmış solfejleri söyler.

Hüseyinî makamı dizisinde deşifre çalışmalarıyla birlikte ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

11.6. MÜZİKSEL YAZMA VE ÇALMA-I

Ünite Açıklaması: Makam çalışmaları halk müziği perde sistemine göre yapılır, ezgi diktelerinin öğrenci seviyesine uygun olmasına dikkat edilir.

11.6.1. Çârgâh Makamında Müziksel Yazma ve Çalma

- 11.6.1.1. Çârgâh makamı dizisini yazar.
- 11.6.1.2. Çârgâh makamı dizisini çalar.
- 11.6.1.3. Çârgâh makamı dizisindeki ezgi diktelerini yapar.

Çârgâh dizisindeki yazma ve çalma çalışmalarında; dizi çalınarak karar sesi, seyri ve aldığı değiştiricilere vurgu yapılır. 2, 3 ve 4 zamanlı usullerde ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

11.6.2. Bûselik Makamında Müziksel Yazma ve Çalma

- 11.6.2.1. Bûselik makamı dizisini yazar.
- 11.6.2.2. Bûselik makamı dizisini çalar.
- 11.6.2.3. Bûselik makamı dizisindeki ezgi diktelerini yapar.

Bûselik makamı dizisindeki yazma ve çalma çalışmalarında; dizi çalınarak karar sesi, seyri ve aldığı değiştiricilere vurgu yapılır. 2, 3 ve 4 zamanlı usullerde ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

11.6.3. Kürdî Makamında Müziksel Yazma ve Çalma

- 11.6.3.1. Kürdî makamı dizisini yazar.
- 11.6.3.2. Kürdî makamı dizisini çalar.
- 11.6.3.3. Kürdî makamı dizisindeki ezgi diktelerini yapar.

Kürdî makamı dizisindeki yazma ve çalma çalışmalarında; dizi çalınarak karar sesi, seyri ve aldığı değiştiricilere vurgu yapılır. 2, 3 ve 4 zamanlı usullerde ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

11.6.4. Rast Makamında Müziksel Yazma ve Çalma

- 11.6.4.1. Rast makamı dizisini yazar.
- 11.6.4.2. Rast makamı dizisini çalar.
- 11.6.4.3. Rast makamı dizisindeki ezgi diktelerini yapar.

Rast makamı dizisindeki yazma ve çalma çalışmalarında; dizi çalınarak karar sesi, seyri ve aldığı değiştiricilere vurgu yapılır. 2, 3 ve 4 zamanlı usullerde ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

11.6.5. Segâh Makamında Müziksel Yazma ve Çalma

- 11.6.5.1. Segâh makamı dizisini yazar.
- 11.6.5.2. Segâh makamı dizisini çalar.
- 11.6.5.3. Segâh makamı dizisindeki ezgi diktelerini yapar.

Segâh makamı dizisindeki yazma ve çalma çalışmalarında; dizi çalınarak karar sesi, seyri ve aldığı değiştiricilere vurgu yapılır. 2, 3 ve 4 zamanlı usullerde ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

11.6.6. Hüseyinî Makamında Müziksel Yazma ve Çalma

11.6.6.1. Hüseyinî makamı dizisini yazar.

11.6.6.2. Hüseyinî makamı dizisini çalar.

11.6.6.3. Hüseyinî makamı dizisindeki ezgi diktelerini yapar.

Hüseyinî makamı dizisindeki yazma ve çalma çalışmalarında; dizi çalınarak karar sesi, seyri ve aldığı değiştiricilere vurgu yapılır. 2, 3 ve 4 zamanlı usullerde ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

12. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

12.1. UZUN HAVALAR

12.1.1. Maya

12.1.1.1. Maya kavramını açıklar.

Türk halk müziğinde serbest ritimli sözlü eserler sınıflamasında yer alan mayanın, Doğu ve Güneydoğu Anadolu yörelerimizde ağırlıklı olarak icra edildiği vurgulanır.

12.1.1.2. Maya formundaki halk ezgilerinin makamsal özelliklerini açıklar.

12.1.1.3. Maya formundaki halk ezgilerini söyler.

12.1.2. Barak

12.1.2.1. Barak kavramını açıklar.

Türk halk müziğinde serbest ritimli sözlü eserler sınıflamasında yer alan barakın Gaziantep (Nizip, Oğuzeli, Karkamış) yöresinde ağırlıklı olarak icra edildiği vurgulanır.

12.1.2.2. Barak formundaki halk ezgilerinin makamsal özelliklerini açıklar.

12.1.2.3. Barak formundaki halk ezgilerini söyler.

12.1.3. Bozlak

12.1.3.1. Bozlak kavramını açıklar.

Türk halk müziğinde serbest ritimli sözlü eserler sınıflamasında yer alan bozlağın Orta Anadolu'dan başlayarak Güneydoğu Anadolu'ya uzanan bir alan üzerinde ağırlıklı olarak icra edildiği vurgulanır.

12.1.3.2. Bozlak formundaki halk ezgilerinin makamsal özelliklerini açıklar.

12.1.3.3. Bozlak formundaki halk ezgilerini söyler.

12.1.4. Gurbet Havası

12.1.4.1. Gurbet havası kavramını açıklar.

Türk halk müziğinde serbest ritimli sözlü eserler sınıflamasında yer alan gurbet havasının, Teke yöresinde (Antalya, Isparta, Burdur) ağırlıklı olarak icra edildiği vurgulanır.

12.1.4.2. Gurbet havası formundaki halk ezgilerinin makamsal özelliklerini açıklar.

12.1.4.3. Gurbet havası formundaki halk ezgilerini söyler.

12.1.5. Yol Havası

12.1.5.1. Yol Havası kavramını açıklar.

Türk halk müziğinde serbest ritimli sözlü eserler sınıflamasında yer alan yol havasının Karadeniz yöresinde, özellikle Trabzon'da ağırlıklı olarak icra edildiği vurgulanır.

12.1.5.2. Yol Havası formundaki halk ezgilerinin makamsal özelliklerini açıklar.

12.1.5.3. Yol Havası formundaki halk ezgilerini söyler.

12.2. DİNİ TÜRLER

12.2.1. İlâhî Eserler

12.2.1.1. İlâhî kavramını açıklar.

Tasavvufî halk müziği formlarından biri olan ilâhînin, makamsal özellikleri yönünden sanat müziğinin etkisinde kalarak oluşturulmuş bir form olduğu vurgulanır.

12.2.1.2. İlâhî formunun farklı dinî gruplardaki isimlendirmelerini açıklar.

Farklı dinî gruplarda farklı isimlerle anılan ilâhî formunda (nefes, savt, gülbank), her dinî grubun kendi felsefesini konu ettiği özellikle vurgulanır.

12.2.1.3. İlâhî formundaki halk ezgilerinin makamsal özelliklerini açıklar.

Şehir merkezlerine yakın yörelerde icra edilen diğer halk müziği formlarının da ilâhîde olduğu gibi makam, usul, çalgı, form özellikleri ve edebî özellikler bakımından sanat müziği ile benzerlik gösterebildiği vurgulanır.

12.2.1.4. İlâhî formundaki halk ezgilerini söyler.

İlâhîde en belirleyici unsurun sözler olduğu vurgulanır.

12.2.2. Semâh Eserler

12.2.2.1. Semâh kavramını açıklar.

12.2.2.2. Semâh formunun uygulandığı dinî grupları açıklar.

a) Semâhın ait olduğu dinî gruplarda özellikle o dinî grubun kendi felsefesini konu ettiği vurgulanır.

b) Semâhın, Alevi-Bektaşî topluluklarının “âyîn-i cem” adı verilen törenlerinde semâh denilen törene eşlik amacıyla üretilmiş bir tür olduğu vurgulanır.

12.2.2.3. Semâh formundaki halk ezgilerinin makamsal özelliklerini açıklar.

12.2.2.4. Semâh formundaki halk ezgilerini söyler.

Halk müziğimizin dinî formlarından olan semâhın, en belirleyici özelliğinin sözleri olduğu belirtilerek semâhın ağırlama (andante-moderato), yeldirme (allegretto), şahlama (allegro) bölümlerinden oluştuğu vurgulanır.

12.3. USUL VE ÖLÇÜ

12.3.1. Birleşik Yedili (Devr-i tûran, Devr-i hindî)

Konu Açıklaması: Birleşik yedili usul kavratılırken darplarının yörelere göre farklılık gösterebileceği vurgulanır. Devr-i hindî ve devr-i tûran usullerinden farklı olarak uygulanan düzüm tipi (2+3+2) üzerinde durulur.

12.3.1.1. Birleşik yedi zamanlı usulün mertebelerini açıklar.

12.3.1.2. Birleşik yedili usulde zayıf ve kuvvetli vuruşları ayırt eder.

12.3.1.3. Birleşik yedili usulün vuruş biçimlerini uygular.

12.3.2. Birleşik Sekizli (Düyek-Müsemmen)

Konu Açıklaması: Usul kavratılırken düyek ve müsemmen usullerinin kuruluşundan farklı olarak uygulanan düzüm tipleri (2+3+3), (3+3+2) üzerinde durulur.

12.3.2.1. Birleşik sekizli usulün mertebelerini açıklar.

12.3.2.2. Birleşik sekizli usulün zayıf ve kuvvetli vuruşlarını ayırt eder.

12.3.2.3. Birleşik sekizli usulün vuruş biçimlerini uygular.

12.3.3. Birleşik Dokuzlu (Aksak)

Konu Açıklaması: Usul kavratılırken aksak usulü kuruluşundan farklı olarak uygulanan düzüm tipleri (2+2+3+2), (2+3+2+2), (3+2+2+2), (3+3+3) üzerinde durulur.

12.3.3.1. Birleşik dokuzlu usulün mertebelerini açıklar.

12.3.3.2. Birleşik dokuzlu usulün zayıf ve kuvvetli vuruşlarını ayırt eder.

12.3.3.3. Birleşik dokuzlu usulün vuruş biçimlerini uygular.

12.3.4. Karma Onlu (curcuna-lenk fahte-ceng-i harbi)

12.3.4.1. Karma onlu usulün mertebelerini açıklar.

12.3.4.2. Karma onlu usulün zayıf ve kuvvetli vuruşlarını ayırt eder.

12.3.4.3. Karma onlu usulün vuruş biçimlerini uygular.

12.4. MAKAMSAL MÜZİK-II

Ünite Açıklaması: Türk halk müziğinde kullanılan Âzerî, Zeybek, Sürmeli, Karadeniz, Konya, Karşılama, Teke tavrılarına uygun ezgiler oluşturulur ve bu ezgilerin dikte, okuma, yazma, çalma, söyleme uygulamaları yapılır.

12.4.1. Uşşak Makamı

Konu Açıklaması: Makamın dizisi halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

12.4.1.1. Uşşak makamının oluşumunu açıklar.

12.4.1.2. Uşşak makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri fark eder.

12.4.1.3. Uşşak makamının özelliklerini açıklar.

Makamın durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulur.

12.4.1.4. Uşşak makamındaki eserleri ayırt eder.

12.4.2. Hicaz Makamı

Konu Açıklaması: Makamın dizisi halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

12.4.2.1. Hicaz makamının oluşumunu açıklar.

12.4.2.2. Hicaz makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri fark eder.

12.4.2.3. Hicaz makamının özelliklerini açıklar.

Makamın durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulur.

12.4.2.4. Hicaz makamındaki eserleri ayırt eder.

12.4.3. Karcıġar Makamı

Konu Açıklaması: Makamın dizisi halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

12.4.3.1. Karcıġar makamının oluşumunu açıklar.

12.4.3.2. Karcıġar makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri fark eder.

12.4.3.3. Karcıġar makamının özelliklerini açıklar.

Makamın durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulur.

12.4.3.4. Karcıġar makamındaki eserleri ayırt eder.

12.4.4. Sabâ Makamı

Konu Açıklaması: Makamın dizisi halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

12.4.4.1. Sabâ makamının oluşumunu açıklar.

12.4.4.2. Sabâ makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri fark eder.

12.4.4.3. Sabâ makamının özelliklerini açıklar.

Makamın durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulur.

12.4.4.4. Sabâ makamındaki eserleri ayırt eder.

12.4.5. Nihâvend Makamı

Konu Açıklaması: Makamın dizisi halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

12.4.5.1. Nihâvend makamının oluşumunu açıklar.

12.4.5.2. Nihâvend makamını oluşturan beşli ve dörtlüleri fark eder.

12.4.5.3. Nihâvend makamının özelliklerini açıklar.

Makamın durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulur.

12.4.5.4. Nihâvend makamındaki eserleri ayırt eder.

12.4.6. Eviç Makamı

Konu Açıklaması: Makamın dizisi halk müziği perde sistemine uygun olarak anlatılır.

12.4.6.1. Eviç makamının oluşumunu açıklar.

12.4.6.2. Eviç makamını oluşturan beşli ve dörtlüleri fark eder.

12.4.6.3. Eviç makamının özelliklerini açıklar.

Makamın durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulur.

12.4.6.4. Eviç makamındaki eserleri ayırt eder.

12.5. MÜZİKSEL OKUMA VE SÖYLEME-II

Ünite Açıklaması: Makam çalışmaları halk müziği perde sistemine göre yapılır, solfejlerin öğrenci seviyesine uygun olmasına dikkat edilir.

12.5.1. Uşşak Makamında Müziksel Okuma ve Söyleme

- 12.5.1.1. Uşşak makamı dizisini seslendirir.
- 12.5.1.2. Uşşak makamı dizisindeki solfejleri okur.
- 12.5.1.3. Uşşak makamı dizisindeki solfejleri söyler.

Uşşak makamı dizisindeki deşifre çalışmalarıyla birlikte ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

12.5.2. Hicaz Makamında Müziksel Okuma ve Söyleme

- 12.5.2.1. Hicaz makamı dizisini seslendirir.
- 12.5.2.2. Hicaz makamı dizisindeki solfejleri okur.
- 12.5.2.3. Hicaz makamı dizisindeki solfejleri söyler.

Hicaz makamı dizisindeki deşifre çalışmalarıyla birlikte ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

12.5.3. Karcığar Makamında Müziksel Okuma ve Söyleme

- 12.5.3.1. Karcığar makamı dizisini seslendirir.
- 12.5.3.2. Karcığar makamı dizisindeki solfejleri okur.
- 12.5.3.3. Karcığar makamı dizisindeki solfejleri söyler.

Karcığar makamı dizisindeki deşifre çalışmalarıyla birlikte ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

12.5.4. Sabâ Makamında Müziksel Okuma ve Söyleme

- 12.5.4.1. Sabâ makamı dizisini seslendirir.
- 12.5.4.2. Sabâ makamı dizisindeki solfejleri okur.
- 12.5.4.3. Sabâ makamı dizisindeki solfejleri söyler.

Sabâ makamı dizisindeki deşifre çalışmalarıyla birlikte ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

12.5.5. Nihâvend Makamında Müziksel Okuma ve Söyleme

- 12.5.5.1. Nihâvend makamı dizisini seslendirir.
- 12.5.5.2. Nihâvend makamı dizisindeki solfejleri okur.
- 12.5.5.3. Nihâvend makamı dizisindeki solfejleri söyler.

Nihâvend makamı dizisindeki deşifre çalışmalarıyla birlikte ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

12.5.6. Eviç Makamında Müziksel Okuma ve Söyleme

- 12.5.6.1. Eviç makamı dizisini seslendirir.
- 12.5.6.2. Eviç makamındaki solfejleri okur.
- 12.5.6.3. Eviç makamındaki solfejleri söyler.

Eviç makamı dizisindeki deşifre çalışmalarıyla birlikte ritimsel okuma çalışmalarına da yer verilir.

12.6. MÜZİKSEL YAZMA VE ÇALMA-II

Ünite Açıklaması: Makam çalışmaları halk müziği perde sistemine göre yapılır, ezgi diktelerinin öğrenci seviyesine uygun olmasına dikkat edilir.

12.6.1. Uşşak Makamında Müziksel Yazma ve Çalma

- 12.6.1.1. Uşşak makamı dizisini yazar.
- 12.6.1.2. Uşşak makamı dizisini çalar.
- 12.6.1.3. Uşşak makamı dizisinde ezgi dikteleri yapar.

Uşşak makamı dizisindeki ezgi diktesi çalışmalarında; dikte yapılacak makamın dizisi seslendirilerek makamın karar sesi, seyri ve aldığı değiştiriciler vurgulanır.

12.6.2. Hicaz Makamında Müziksel Yazma ve Çalma

- 12.6.2.1. Hicaz makamı dizisini yazar.
- 12.6.2.2. Hicaz makamı dizisini çalar.
- 12.6.2.3. Hicaz makamı dizisinde ezgi dikteleri yapar.

Hicaz makamı dizisindeki ezgi diktesi çalışmalarında; dikte yapılacak makamın dizisi seslendirilerek makamın karar sesi, seyri ve aldığı değiştiriciler vurgulanır.

12.6.3. Karcıgar Makamında Müziksel Yazma ve Çalma

- 12.6.3.1. Karcıgar makamı dizisini yazar.
- 12.6.3.2. Karcıgar makamı dizisini çalar.
- 12.6.3.3. Karcıgar makamı dizisinde ezgi dikteleri yapar.

Karcıgar makamı dizisindeki ezgi diktesi çalışmalarında; dikte yapılacak makamın dizisi seslendirilerek makamın karar sesi, seyri ve aldığı değiştiriciler vurgulanır.

12.6.4. Sabâ Makamında Müziksel Yazma ve Çalma

- 12.6.4.1. Sabâ makamı dizisini yazar.
- 12.6.4.2. Sabâ makamı dizisini çalar.
- 12.6.4.3. Sabâ makamı dizisinde ezgi dikteleri yapar.

Sabâ makamı dizisindeki ezgi diktesi çalışmalarında; dikte yapılacak makamın dizisi seslendirilerek makamın karar sesi, seyri ve aldığı değiştiriciler vurgulanır.

12.6.5. Nihâvend Makamında Müziksel Yazma ve Çalma

- 12.6.5.1. Nihâvend makamı dizisini yazar.
- 12.6.5.2. Nihâvend makamı dizisini çalar.
- 12.6.5.3. Nihâvend makamı dizisinde ezgi dikteleri yapar.

Nihâvend makamı dizisindeki ezgi diktesi çalışmalarında; dikte yapılacak makamın dizisi seslendirilerek makamın karar sesi, seyri ve aldığı değiştiriciler vurgulanır.

12.6.6. Eviç Makamında Müziksel Yazma ve Çalma

- 12.6.6.1. Eviç makamı dizisini yazar.
- 12.6.6.2. Eviç makamı dizisini çalar.
- 12.6.6.3. Eviç makamı dizisinde ezgi dikteleri yapar.

Eviç makamı dizisindeki ezgi diktesi çalışmalarında; dikte yapılacak makamın dizisi seslendirilerek makamın karar sesi, seyri ve aldığı değiştiriciler vurgulanır.